

Conferentie Cultuur en Economie ‘Connecting Creativity’

9 november 2006, Pakhuis De Zwijger, Amsterdam

Break out sessie Intellectueel Eigendom

Moderator: Syb Groeneveld (Creative Commons NL, Nederland Kennisland)

Panel: Jusitin Kniest (Fabchannel)
Linda Eijpe (SOLV Advocaten)
Wouter Rutten (NVPI)
Johan Pouwelse (TU Delft)

Namens CCNL leidde Syb Groeneveld een break out sessie over intellectueel eigendom. Tijdens de workshop gaven panelleden een reactie op stellingen die zij vooraf toegewezen hadden gekregen. De zaal kon reageren op de presentaties.

Justin Kniest van Fabchannel betoogde dat Digital Rights Management (DRM) geen belemmering hoeft te vormen voor de ontwikkeling van nieuwe businessmodellen, maar wederzijds onbegrip wel. Onbegrip ontstaat tussen zowel makers en rechthebbenden (platenmaatschappijen in dit geval) als gebruikers omdat zij (nog) te onbekend zijn met elkaars belangen, posities en wensen aangaande het (her-)gebruik van werken. Uit eigen ervaring vertelde Justin Kniest dat platenmaatschappijen soms huiverig zijn voor de businessmodellen van Fabchannel voor de digitale verspreiding van optredens. Optredens zijn echter in toenemende mate het promotiemiddel voor bands en artiesten. Daarnaast neemt de promotierol van iTunes, MySpace en dergelijk toe. DRM is noodzakelijk om modellen te vinden waarmee Fabchannel (en anderen) optredens digitaal kan verspreiden zonder afbreuk te doen aan de rechten en gebruiksmogelijkheden van alle betrokkenen. Het is dus zeker geen belemmering voor de ontwikkeling van nieuwe businessmodellen zoals de stelling luidde. DRM ondervangt het illegale downloaden niet. Het is dus de vraag of verdere (technische) versterking van DRM veel oplevert op de langere termijn. Technieken blijken keer op keer te kraken of te omzeilen. De zaal ging gedeeltelijk met hem mee. Michiel de Lange (directeur van de Centrale Discotheek Rotterdam) zei dat het vooral van belang is dat er voor gebruikers vooraf duidelijkheid is over wat er wel en niet kan binnen gebruikte DRM-protocollen: hoeveel vrijheid heeft men wat betreft opslag en kopiëren, wat mag wel en niet met het werk.

Linda Eijpe van SOLV Advocaten viel de stelling aan dat de opkomst van DRM de Auteurswet overbodig maakt. Ook zij wees op de hackbaarheid van DRM. De Auteurswet biedt daarom nog altijd de beste waarborg voor het exploiteren van rechten. De opvatting leeft wel dat DRM de rechten van gebruikers steeds meer aantast, DRM biedt immers vaak meer bescherming dan de Auteurswet. Linda Eijpe stelde echter dat DRM gebruikers ook kan beschermen tegen uitholling van de wettelijke beperkingen op auteursrecht, zoals de toegestane thuiskopie. Het ligt meer aan de toepassing van DRM dan aan het verschijnsel op zich. De zaal was het roerend met haar eens.

Vanuit de zaal kwam de opmerking dat de interoperabiliteit van DRM-systemen slecht is: songs gebruiken op een iPod en met Windows Mediaplayer betekent voor de gebruiker 2x downloaden en dus 2x rechten betalen. Wouter Rutten van NVPI pareerde deze stellingname met een voorbeeld over spijkerbroeken. Ook op een spijkerbroek betaal je rechten voor het ontwerp, verwerkt in de aanschafprijs. Als je een tweede koopt, betaal je dit weer, zonder dat iemand daar ooit over klaagt. Bij muziek voor verschillende systemen is dit net zo.

Wouter Rutten van brancheorganisatie NVPI bouwde zijn eigen betoog op rond de stelling dat er in de basis niets nieuws onder de zon is. In het predigitale tijdperk was intellectueel eigendom onmisbaar bij creatief werk, en in het digitale tijdperk is dat nog steeds zo. Maar de Auteurswet staat wel onder druk door nadruk op het 'publieke belang'. Dit wordt volgens Wouter Rutten inmiddels vaak te nauw gezien als 'werken zo goedkoop mogelijk beschikbaar voor gebruikers'. De Auteurswet en het respecteren van de betreffende rechten zijn echter nog altijd de kurk onder productie en distributie van creatieve werken. De wet stimuleert brede verspreiding en dat is het echte publiek belang, want een voorwaarde voor toegankelijkheid. Deze stelling lokte wat meer discussie uit in de zaal. Paul Keller van Creative Commons NL wees erop dat makers steeds vaker ook 'amateurs' zijn. Zij passen niet binnen het professionele systeem van de Auteurswet en/of willen dat niet. Herbezinning op de toepasbaarheid van de Auteurswet blijft dan ook een continu proces. Daarnaast bieden alternatieve licentiesystemen zoals CC-NL (gebaseerd op de Auteurswet) andere toepassingsmogelijkheden voor makers en gebruikers die daar behoefte aan hebben.

Johan Pouwelse, expert op het gebied van P2P-systemen, vulde de resterende tijd met een presentatie over de opkomst van P2P-netwerken. Hij wees op het verdwijnen van technische schaarste en de opkomst van de prosumer. Productieketens worden steeds korter en keren zich om: makers gaan rechtstreeks naar gebruikers, intermediairs zoals uitgevers en platenmaatschappijen zijn niet altijd meer noodzakelijk. Makers en gebruikers lopen in elkaar over. De zaal was inmiddels al zodanig geprikkeld dat er geen vierde stelling nodig was om een levendige discussie te hebben.

Conclusie was dat intellectueel eigendom de basis vormt voor een sterke creatieve sector maar dat we in een 'sharing economy' zijn beland waar er een wankel evenwicht is ontstaan tussen gebruiker en maker. Zo beschermt DRM de exploitant van werk maar beperkt het de gebruiker en beperkt het de publieke toegankelijkheid. Er is behoefte aan onderscheid in de Auteurswet tussen de grote economische belangen van bijvoorbeeld een Hollywood producent en de creatieve individu. Dat onderscheid bestaat de facto nu niet.

Verslag opgesteld met dank aan Syb Groeneveld

Zie ook CC-NL nieuwsbrief 20 november 2006:
<http://creativecommons.nl/pipermail/nieuwsbrief/>